

Minnesord

Den 22:a september gick Vilhelm Ekensteen bort. Vilhelm var styrelseledamot i Förbundet FÖR delaktighet och jämlikhet sedan förbundets bildande 2001.

Vilhelm var en föregångsperson inom funktionsrättsrörelsen. År 1968 skrev han debattboken "På folkhemmets bakgård" I den lanserade han det relativa handikappbegreppet som radikalt kom att förändra synen på människor med funktionsnedsättning. Innan dess betraktades ett funktionshinder som en individuell egenskap, en defekt som skulle "opereras eller rehabiliteras" bort. För många av oss med bestående funktionsnedsättningar, som läkarvetenskapen inte kunde "bota", återstod placering på någon vanförestalt eller på dåtidens ålderdomshem; på folkhemmets bakgård.

Det relativa handikappbegreppet som Vilhelm var först med att lansera ledde till en synvända.

Handikapp, eller funktionshinder med dagens terminologi, är ingen individuell egenskap utan en följd av att leva i ett samhälle som genom bristande tillgänglighet, begränsande synsätt och förtryckande attityder utestänger människor med funktionsnedsättning från samhällsgemenskapen och gör oss handikappade. Det förändrade synsättet, som det relativa handikappbegreppet medförde, har lagt grunden till dagens funktionshinderpolitik.

Förutom att Vilhelm var en briljant analytiker hade han en unik förmåga att väcka enskilda politikernas intresse för funktionshindrades villkor och behovet av samhällsförändringar; få de att förstå politikens makt över funktionshindrades liv.

Vilhelm förstod och framhöll betydelsen av att organisera sig för att åstadkomma nödvändiga förändringar av samhället. Han startade tidigt 70 tal föreningen Anti handikapp i hemstaden Lund. Med stark ideologisk övertygelse krävde man att samhälle som var öppet och tillgängligt för alla. I början av 70 talet ordnade man i Lund den första demonstrationen i Sverige med krav på likvärdiga levnadsvillkor för

människor med funktionsnedsättningar. Föreningen Anti handikapp förde en aktiv kamp mot dåtidens välgörenhetstankar.

Vilhelm framhöll ständigt vikten av en ideologiskt stark funktionshinderrörelse som en förutsättning att uppnå ett jämlikt och inkluderande samhälle för personer med funktionsnedsättning.

Utan Vilhelms klarsyn och konstruktiva kontakter med politiska makthavare hade assistansreformen inte sett dagens ljus.

Den radikala innebörden av reformen är att människor men omfattande funktionsnedsättningar ges förutsättningar att leva ett liv som andra. Den är också, vilket Vilhelm ständigt framhöll, ett konkret politiskt uttryck för ett förändrat och inkluderande synsätt på människor med funktionsnedsättning. Assistansreformen har därför som Vilhelm såg det i dubbel mening en avgörande betydelse och måste till varje pris värnas.

För att stärka och befästa rätten till personlig assistans tog han initiativ till Intressegruppen för assistansberättigade (IfA) som bildades 1994, samma år som LSS och LASS blev lag.

Bara några år senare ville politiska krafter införa försämringar av rätten till personlig assistans. Ända sedan dess har reformen utsatts för hot om besparingar och en byråkratisk och okänslig myndighetshandling. Tack vare, inte minst på grund av IfA:s kamp med Vilhelm som ordförande, har rätten till personlig assistent räddats och många förslag till besparingar kunnat förhindras.

Det sagda utgör endast ett litet utdrag av vad Vilhelm betytt för att synliggöra och upprätta funktionshindrades rätt till likvärdiga villkor med övriga medborgare.

År 2015 honorerades Vilhelm till hedersdoktor vid Lunds universitet för sina epokgörande insatser.

Jag har haft förmånen att fått lära känna Vilhelm, arbeta tillsammans med honom under många år.

Det som började som en arbetsgemenskap grundad på vår övertygelse om den personliga assistansens frigörande kraft, kom att utvecklas till en nära vänskap med många dimensioner. Det var tryggheten att veta att Vilhelm alltid fanns där med sin klokhet och förmåga att hitta lösningar på svåra problem. Det var glädjen och utmaningen att under långa samtal diskutera allt mellan himmel och jord. Det var att ha en nära vän som man kan dela glädje och sorg med.

Kvar är alla minnena som alltid kommer att finnas och som ger alla oss som haft förmånen att få lära känna Vilhelm fortsatt livskraft.

Lars Hagström